Innspill fra Buddhistforbundet om religion og etikk i forslagene om framtidig videregående opplæring

Buddhistforbundet ber om at religion, livssyn og etikk blir en tydelig og sikret del av fremtidens videregående opplæring. Dette er fagområder som ikke bør få forsvinne i en større, sammenslått fagenhet eller bli et valgfag som bare noen elever møter. Religions- og livssynskompetanse er viktig for alle unge – uavhengig av deres familiebakgrunn, tro og hvilket utdanningsprogram de har gått gjennom.

Buddhistforbundet er et trossamfunn med ca. 16000 medlemmer, fordelt på et antall medlemsgrupper. En stor del av medlemmene har ikke-europeisk bakgrunn, de fleste av disses bakgrunn er asiatisk. Rundt 10% har norsk eller annen europeisk bakgrunn. De fleste medlemmer og medlemsfamilier anser seg som varig bosatt i Norge. For mange av forbundets medlemmer har religion – altså buddhisme i en eller annen form – en større plass i familien og dens sosiale omgangskrets, enn det man generelt ser.

Mange av Buddhistforbundets medlemmer er enten elever eller foreldre til elever, som går eller skal gå på videregående skole. Der møter de andre elever med bakgrunn i ulik religiøsitet, mange er ikke-religiøse eller anti-religiøse. En del av vår offentlige debatt på religionsområdet er krevende. Av den grunn ønsker Buddhistforbundet at den norske skolen skal gi alle elever kunnskap og rom til å forstå ulike religioner, livssyn og de måter å leve på som følger av de religiøse valgene. En god opplæring i religion, tro og etikk kan bidra til at man møter hverandre med større innsikt og respekt – uansett egen tro eller religion – eller om man som mange gjør i de årene de går i videregående skole: fortsatt utforsker sitt eget etiske eller religiøse ståsted.

Udir beskriver et mål om at videregående skole skal gi elevene et dannende grunnlag for aktiv deltakelse i samfunnet, og peker på at *ulik kulturarv* er et mulig sammenbindende tema. Det understrekes også at innholdet skal gjøre elevene bedre forberedt på studie- og arbeidsliv.

For Buddhistforbundet ser folk i Norge i økende grad ut til å være opptatt av religion og at det gjør at det dannes nye holdninger til det som inngår i fagområdet religion, tro og livssyn. I den situasjonen mener vi at kunnskap om religion og livssyn bør bli en konkret del av et felles undervisningsgrunnlag, ikke et tema som kan få bli usynlig eller overlatt til lokale ressurser og tilfeldigheter.[1]

[1] Utdanningsdirektoratet, «Ny struktur og nytt innhold i studieforberedende opplæring» (sist endret 7. oktober 2026). Der beskrives bl.a. et dannende grunnlag for aktiv samfunnsdeltakelse og nevner kulturarv som et mulig felles tema.

Alle elever bør få et *felles* faglig grunnlag

Kunnskap om religion og livssyn, riktignok med en tydelig kristen slagside, er en tradisjonell del av norsk allmenndannelse, og noe elevene trenger for å forstå samfunnet de lever i, dets historie, kultur og litteratur – både det norske og det globale / internasjonale. Mange som er unge i dag vil, etter studieforeberedende og studier og også etter mer yrkesrettet utdanning, komme til å arbeide i internasjonale sammenhenger. Der trenger man mer enn noensinne både kunnskaper og et faglig språk som gjør det mulig å drøfte eksistensielle og etiske spørsmål over både fysiske og sosiale grenser, og forstå andres ståsteder og reflektere over hvilken plass og betydning deres egne verdier har i ulike sammenhenger.

Slike elementer er blitt særdeles viktige nå, når unge mennesker kan møte / møter så ulike perspektiver, også på sosiale medier og digitale plattformer. Faglig kunnskap kan hjelpe dem, om de er elever eller nye i arbeidslivet, med å skille mellom kunnskap, påstand og fordom, og til å delta i den type samtaler som oppstår når mennesker er uenige i etiske spørsmål.

Den religions- og livssynsfaglige kompetansen Buddhistforbundet ønsker å se i det kommende opplegget for videregående skole må ikke ha som mål å gi alle elever likt livssyn; den må sikre at de, uansett hvilket utgangpunkt de har hjemmefra, skal få bedre forutsetninger for å forstå og møte de religiøse, trosmessige og etiske forskjeller som kommer til å prege fremtidens samfunn.

Udir peker på at man ved utarbeidelsen av det nye rammeverket skal vurdere hva som bør være felles på tvers av utdanningsprogrammene, og at det trengs et felles innhold som skal gi et grunnlag for aktiv samfunnsdeltakelse.[2] Religion, etikk og livssyn må da bli tydelig synlig i det innholdet som blir felles for **alle** elever, både på yrkesfaglige og studieforberedende utdanningsprogram. Dersom det er en utfordring at yrkesfagelever i dag ikke får slik opplæring, bør veien mot målet være å sikre også dem tilgang til relevant innhold – ikke å svekke tilbudet til elever på studieforberedende.

Faget må ha en tydelig form og plass

Buddhistforbundet støtter ideene om å utvikle en skolestruktur som gir elevene bedre mulighet for fordypning. Men vi ser det da som viktig at forenklinger ikke får føre til at viktige faglige perspektiver tapes. Udir hevder at fag med få timer kan oppleves som en oppstykket skolehverdag, og at fag- og timefordelingen kan oppleves som vanskelig å

[2] Utdanningsdirektoratet, «Ny struktur og nytt innhold i studieforberedende opplæring». Udir skriver at det skal vurderes hva som bør være felles faglig innhold på tvers av utdanningsprogrammene, og at dette skal bidra til aktiv deltakelse i samfunnet.

forstå.[3] Dette kan være viktige utfordringer, men de må ikke løses ved at religion, tro og livssyn gjøres usynlige eller ved at man forutsetter at de slike emners faglige innhold automatisk ivaretas i andre sammenhenger.

Vi ber derfor om at religion og livssyn nevnes eksplisitt i det nye rammeverket, med en tydelig påvisning av fagets formål og i tillegg at det får tilstrekkelig omfang. Dette kan organiseres på ulike måter, men det må først og fremst sikres at elevene faktisk får systematisk opplæring, uten at den religions- og etikkfaglige kompetansen reduseres eller spres så tynt utover at den taper sammenheng og dybde.

Religion, tro og etikk bør likevel etter vår mening få en spesiell plass i den foreslåtte studieretningen «Samfunnsvitenskap og historie». Religion har, og har alltid hatt, stor betydning for utviklingen, inklusive de samfunnsforhold og muligheter for sosialt liv mennesker har hatt, og hva slags form for politikk de har vært utsatt for. Dette bør derfor løftes ekstra frem i sammenheng med fagområdene i den retningen.

Det må gi respekt, frihet og demokratisk samhandling

Skolen skal forberede unge på å leve sammen i det livssynsåpne samfunn regjeringen ønsker, som har preg av et utall ulike overbevisninger. Det krever mer enn at elevene går ut av skolen med en generell oppfordring om toleranse. De må få kunnskap som gjør dem i stand til å forstå hvordan og hvorfor religion og livssyn betyr noe for menneskene, hvordan ulike tradisjoner – i vårt perspektiv naturligvis ikke minst buddhismen – er mangfoldige, og hvordan tro og livssyn kan utvikles og uttrykkes i både majoritets- og minoritets-sammenheng.

På religions- og livssynsfeltet trengs altså et fag som gir rom for å undersøke og drøfte, ikke for å forkynne. Der skal elevene lære å møte uenighet på saklig vis, ta inn over seg andres perspektiver og forstå hvilken betydning tros- og ytringsfrihet har i det livssynsåpne samfunnet Norge skal være. Opplæringen på dette området må støtte arbeidet for å redusere fordommer og diskriminering og styrke elevenes evne til demokratisk samhandling.

Buddhistforbundet mener derfor at framtidas videregående skole bør:

1. Sikre at religion og livssyn blir en tydelig og definert del av opplæringen, ikke bare et valgfritt tilbud
2. Gjøre religions- og livssynskompetanse til felles – om ikke nødvendigvis likt – innhold for elever på både yrkesfaglige og studieforberedende retninger

[3] Utdanningsdirektoratet, «Vi vil ha innspill om framtidas videregående» (sist endret 9. juni 2026.) Blant tilbakemeldingene som nevnes, sies at fag med få timer kan gjøre skolehverdagen oppstykket, og at fag- og timefordelingen er vanskelig å forstå [for elevene].

3. Sikre at religion og livssyn synliggjøres i både yrkesfaglige og studieforberedende retninger, men spesielt i retningen «Samfunnsvitenskap og historie»
4. Sikre at man i arbeidet med å skape en ny og mer oversiktlig struktur ikke ender med mindre tildelt tid, svakere faglig sammenheng eller med et pulverisert ansvar for det faglige innholdet
5. Gi elevene kunnskaper om og øvelse i å reflektere og drøfte religiøse og etiske spørsmål og hvordan man møter mennesker med andre syn og overbevisninger med respekt

En framtidig videregående skole må altså både gi rom for fordypning og sikre at alle elever får den kunnskap de trenger for å delta i samfunnet. Religion og etikk er viktige elementer her. Buddhistforbundet ber derfor om at faget per se sammen med religions- og livssynsfaglig kompetanse blir tydelig ivaretatt i utviklingen av det nye rammeverket.